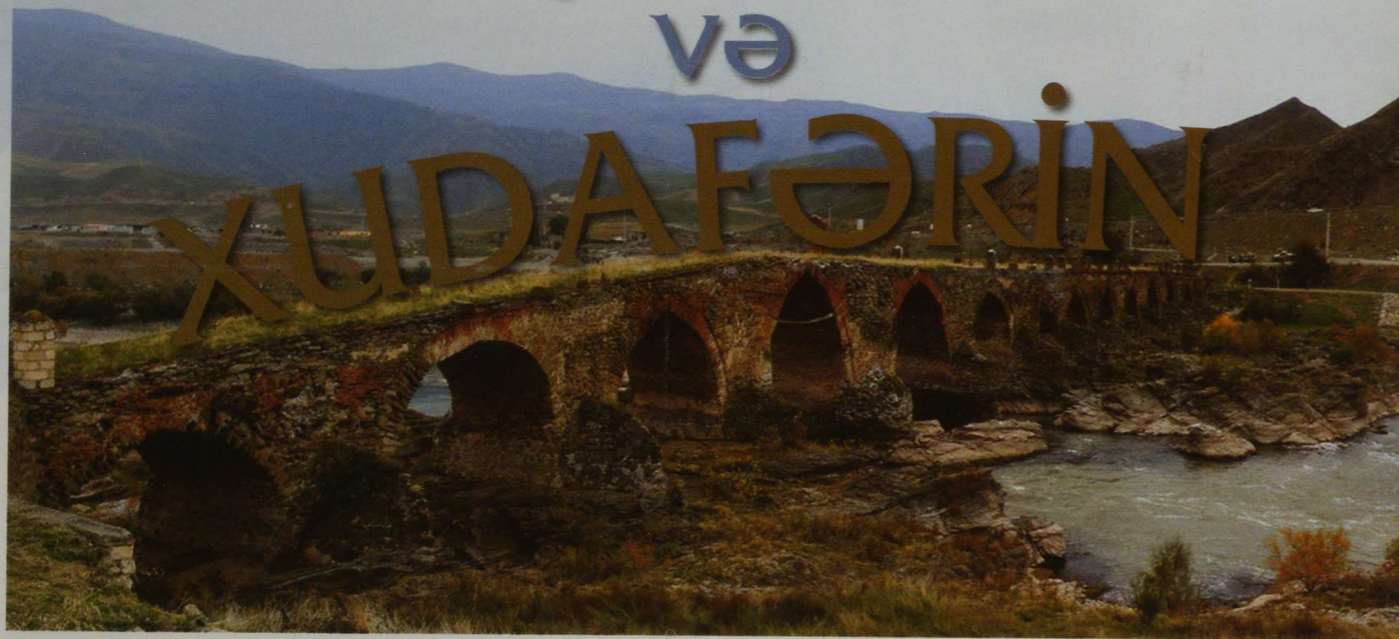

44 QIZIL GÜN

VƏ

XUDAFƏRİN

30 il əvvəl

Hər mənada ağır idi o illəri yaşamaq. 1990-cı ilin Qara yanvarından başlanan qara zolaq getdikcə ölkənin daha çox insanını və ərazisini sarmaqda idi: əslində 1988-in məşum fevralından, erməni separatçılarının qanlı əlləri ilə qətlə yetirilmiş ilk iki şəhidimizin doğma torpağa tökülən qanları ilə başlayan yeni dövr insanımızın həyat texnologiyasını dəyişdirmiş, onu yeni və adət etmədiyi sınaqlarla üz-üzə gətirmişdi.

Müharibə! Bu sözü kitablardan, qəzet-jurnallardan oxumuş, hər bə dair filmlərdə görmüş sovet nəsillərinin nümayəndələri olan bizlər üçün bu yeni düzən, daha doğrusu, düzensizlik təəccüb və qorxu yaradır, yeddi onillik ərzində "böyük qardaş", "ədalətli mərkəz" epitetləri ilə öydüklərimizin erməni tərəfkeşliyi isə qəzəbimizi artırır.

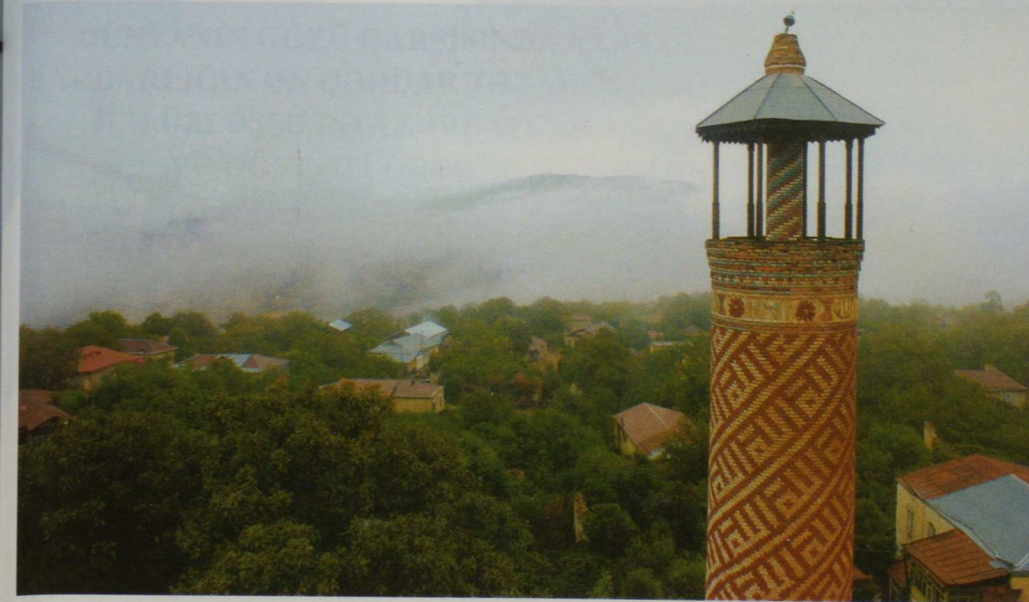
Jurnalist olaraq əksər həmkarlarımızla bahəm mən də həyəcanların, münəqişə ocaqlarının olduğu nöqtələrə can atırdım. Qıtlıq, katastrofik silahsızlıq şəraitində yaşayıb-döyüşməli olan özünümüdafiə dəstələri ilə görüşlərə yollanarkən özümüzə yazı-pozu ləvazimatından savayı çətinliklə tapdığımız tufəng yağı, tənziq, yod da aparırdıq. Çünki bunlara çox böyük ehtiyac vardı. Ümumiyyətlə, o illərdə arxalı erməni yaraqlılarının hücumlarına məruz qalan Qarabağın kənd və qəsəbələrinin, sonralar isə

hətta şəhərlərinin sakinləri bir çox hallarda öz qüvvəsi hesabına müdafiə olunurdular. SSRİ adlı məmləkət formal mövcud olsa da artıq bir çox qanunlar işləmirdi. Moskvadakı ermənipərəst qüvvələr tərəfindən silahlandırılan erməni separatçılarının qarşısına biz quş tufəngi də əlindən alınmış yerli özünümüdafiə dəstələri ilə çıxmağa məcbur qalırdıq. Beləcə işğalçıdan daim bir neçə addım geridə qalmağa məcbur olaraq gözəl Qarabağın şəhər və kəndləri, sonralarsa rayonları bir-birinin ardınca yağı əlinə keçdi.

O məşum illərdə düşmənlə ölüm-qalım savaşına girmiş soydaşlarımızı ziyarət etməyə də qorxu duq: elə təzəcə yeni məlumatlarla Bakıya döndürdük ki, dünən olduğumuz rayonun artıq işğal edildiyini eşidirdik. Həmkarlarımız acı zarafatla: "Daha heç bir yerə getməyin, ayağınız ağırdır, hara gedirsinizsə, işğal olunur", - deyirdilər.

Hərki-hərkillik, az qala hər yerindən duranın başına müəmmal dəstələr toplayıb hakimiyyət davasına qalxması və buradan irəli gələn total qarşılıqlı nifrət, bir-birini qəbuletməmə əslində qırmızı imperiyanın külləri içərisindən yeni-yeni cücərməkdə olan üçüncü respublikamızı zəiflətməkdə, onu can yeri olan Qarabağdan vurmağa çalışan tarixi düşmənlərin əlinə yağlı kökə kimi fürsətlər dürtməkdə idi. 1990-ların o tarixi ilk illərində ara-sıra eşidilən sağlam düşüncə təməlli, birlik, ayıqlıq, səbatlılıq, milli həmrəylik tipli çağırışlar ümumi qarmasa fonunda tezliklə yoxa çıxdı. Olan isə xalqa, gənc dövlətə və ağırlı təşəkkül çağını yaşayan milli orduya olurdu.

O dövr jurnalistlərinin də işi başdan-başa məşəqqət idi: əgər sırası ölkə insanı bir-birinin ardınca sıralanan bu uğursuzluqlar qatarını görüb qəzəblənə, istədiyi zamanda və məkanda ürəyini boşaltdı,

O İLLƏRDƏ ARXALI ERMƏNİ YARAQLILARININ HÜCUMLARINA MƏRUZ QALAN QARABAĞIN KƏND VƏ QƏSƏBƏLƏRİNİN, SONRALAR İSƏ HƏTTA ŞƏHƏRLƏRİNİN SAKİNLƏRİ BİR ÇOX HALLARDA ÖZ QÜVVƏSİ HESABINA MÜDAFİƏ OLUNURDULAR. SSRİ ADLI MƏMLƏKƏT FORMAL MÖVCUD OLSA DA ARTIĞ BİR ÇOX QANUNLAR İŞLƏMİRDİ

bir çox hallarda sərt tənqid edə bilirdisə, bizim bunları etməyə mənəvi ixtiyarımız yoxdu. Çünki qocaman jurnalist və pedaqoq Nəsir İmanquliyevin universitet auditoriyasındakı mühazirələrdə dönə-dönə söylədiyi fikri unutmurdum: "Jurnalist ictimai-siyasi xadimdir". Əgər əlinə qələm aldinsa, sən də xalqın və dövlətin intellektual, həm də mütləq və mütləq vətənpərvər əsgərinə çevrilməlisən, heç bir hərbi vəzifəsi və rütbəsi olmayan siyasi komissara dönüşüb istər yazılarla, istərsə də şəxsi söhbətlərlə ölkə insanını ruhdan düşməməyə, qələbə, zəfər inamını qorumağa və bu yolda yeni-yeni fədakarlıqlara səsləməli, özü də bunu dəlillə sübutlu, inandırıcı bir şəkildə etməlisən. Arsenalında həm vətən və həm də xarici tarixi təcrübədən dürlü-dürlü nümunələr olmalıdır. Əgər Viktor Hüqonun ahıl yaşında qələbəyədək barrikadalardan çıxmayıb, hətta siçan belə yeməsi faktı insanları qane eləmədisə, onda Babəkdən, Şah İsmayıldan, Atatürkdən həmsöhbətlərinin (oxucularının, izləyicilərinin) SABAHA, GƏLƏCƏYƏ İNAM ruhunu hələ eşitmədikləri ibrətamiz hərəkət və sitatlarla ölməyə qoymamalısən! Və əgər mütləqən yetmirsə, zəhmətə qatla-

şıb, gecələri yatmayıb bu utanclı boşluqları doldurmalısən. Çünki sən ziyalısən, intellektualsən, jurnalistəsən, yazıçısən, şairsən, publisistsən, tribunsən, döyüşçüsən. Daha doğrusu, belə olmalısən. Əks halda dövlət də çökər, millət də, gələcək də...

Nədənsə bu barədə hələ də yetərinçə çox danışılmayıb. Amma bir həqiqət var ki, təlatümlü 80-lərin və 90-ların bütün gedişi ərzində ən çox qınanılan KİV ünvanı olan Azərbaycan Dövlət Televiziyası əslində özünün çoxsaylı vətənpərvər əməkdaşlarının fədakarlığı sayəsində vətənə və millətə xidmət işini bir an da durdurmamışdı. Təsadüfi deyil ki, qanlı yanvarda teleşirkətin enerji blokunun partladılmasından sonra həbs olunaraq Ulyanovskaya aparılmış insanlarımız arasında Az.TV-nin də əməkdaşları vardı. İcazə almadığım üçün adını çəkməyəcəyəm, amma dəqiq bilirəm ki, həmin vətənpərvər əməkdaşlardan biri uzun illər ərzində, hətta erkən müstəqillik dönməsində də Az.TV-nin enerji blokunun partlayışından sonrakı vəziyyətinin kadrları olan ovaxtkı "BSN" kasetlərini hər kəsdən gizlədərək salamat saxlamağı bacarmışdı. Bir neçə il əvvəl dünyasını dəyişmiş

və əslində sağlığında layiqli qiymətini almamış teleoperator Seyidağa Mövsümlü könüllü olaraq Azərbaycan Milli Ordusunun ilk batalyonuna yazılmış və döyüşlərdə yaralanmışdı. Xalqın görünməz-bilinməz fədakar qəhrəmanları çox olan bu görən gözünün hamının tanıdığı Alı Mustafayev, Fəxrəddin Şahbazov kimi şəhidlərinin, Nadir Abdullayev, Allahverdi Əsədov kimi döyüş bölgələrindən çıxmayan müxbirlərinin mövcudluğu, içimizdəki vətən sevgisindən, azadlıq eşqindən qaynaqlanırdı...

Bəzən bizə ilk baxışda ağılasıq kimi görünən xahişlə də müraciət edirdilər. Belə müraciətlərdən birini indi də acı içində xatırlayıram: 1992-ci ilin bir erkən yay səhərində Az.TV-də çalışdığım informasiya proqramının Xəbər otağında telefon zəng çaldı. Cəbrayıldan bir döyüşçü idi. Həyəcan içində, yüyrək dillə bildirdi ki, ermənilər neçə gündən bəridir şiddətli hücumə keçiblər,

"Qrad"dan cavab atəşləri açılmasa, onları durdurmaq mümkün olmayacaq. "Qrad" atmağı bacaran yeganə döyüşçü isə... Bakıya gedib! Əsgər dayanmadan yalvarırdı ki, efir vasitəsilə o qradçını təcili Cəbrayıl geri çağıra. Donub qalmışdım. Ona necə kömək edəcəyimi bilmirdim. Studiyada proqram artıq başlamışdı, təqribən yarım saat sonra ilk xəbərlər paketi canlı efirə veriləcəkdi. Hər ehtimalla qarşı qradçının ad-soyadını yazıb əsgərə xudahafizləşdim. Ən çətini proqramın rəhbərindən icazə almaq idi. Çəkinə-çəkinə Cəbrayıldan gələn telefon zəngi barədə məlumat verdim, əsgərlərin istəyini bildirdim. O kükrədi: "Əşi, bunu efiərdən necə söyləmək olar? O istəyib, bəs sən niyə bunu mənə deyirsən?"

- Mən mətni bir şəkildə yazaram, təkisi siz icazə verin.

- Yaxşı, necə istəyirsən elə...

Beləcə həmin gün canlı efiərdə iki dəfə belə bir xəbər oxundu: "Hörmətli filankəs filankəsov. Cəbrayıldan olan dostların səninçün çox darıxıblar, təcili onların yanına dönməyini istəyirlər".

BİR HƏQİQƏT VAR Kİ, TƏLATÜMLÜ 80-LƏRİN VƏ 90-LARIN BÜTÜN GEDİŞİ ƏRZİNDƏ ƏN ÇOX QINANILAN KİV ÜNVANI OLAN AZƏRBAYCAN DÖVLƏT TELEVİZİYASI ƏSLİNDƏ ÖZÜNÜN ÇOXSAYLI VƏTƏNPƏRVƏR ƏMƏKDAŞLARININ FƏDAKARLIĞI SAYƏSİNDƏ VƏTƏNƏ VƏ MİLLƏTƏ XİDMƏT İŞİNİ BİR AN DA DAYANDIRMAMIŞDI

Saysız-hesabsız bu cür acılardan keçə-keçə vuruşurdu köməksiz, lakin sabaha ümidli Azərbaycan xalqı.

Üç onillik əvvəlində ağır-acıların fraq-mental təsvirindən ibarət qeydlərimi yalnız indi, 30 sənədən sonra qələmə almağa cəsarət etdiyim bir tükürpədicə faktla bitirib qalibiyyətli bugünə dönməyə tələsirəm: 1993-cü il, avqustun son günlərindən birində İçərişəhərdəki subay hücrəmdə oturub aylardan bəri davam edən işğallar silsiləsini düşünürdüm. Axı bir-birinin ardınca yağdı əlinə keçən rayonların hər birində dostlarım, tanışlarım, tələbə yoldaşlarım vardı. "Görəsən haradadırlar, nə vəziyyətdədirlər?", - deyər əndişələnirdim. Elə bu dəmdə əslən Cəbrayıldan olan dostum içəri girdi. Üstbaşında əvvəlki səliqədən əsər-ələmət yox idi, sınıxmış, daha doğrusu, sınıxmışdı. Bir qədər əvvəl sabaha ümidli, yarızarafat-yarıciddi təzəcə aldığı kitabları əlimdən alıb rayona aparandan o həyatsevər insan sanki yox olmuşdu.

Çay içə-içə başına gələnləri danışdı. Müqavimət göstərməyə çalışsalar da son

anda İrana keçməyə məcbur qaldıqlarını, oradan, Arazın sağ sahilindən son dəfə Cəbrayıla necə həsrətlə baxdıqlarını acı-acı naql elədi.

Onun bu uzun, qəmli hekayəti davam edirkən bircə kəlmə belə tələffüz edə bilməmişdim. Nəhayət dilləndim:

- Biğın hanı?

- Orada, Araz sahilində olan bütün kişilər bığımızı qırıxdı. And içdik ki, Cəbrayıl azad olunmayana qədər biğ saxlamayaq.

Ona nə cavab verəcəyimi, necə ovudacağımı bilmədim. Çarəsizcə içimə ağladım...

11557 nəfər vətən insanının qanı və canı, elə bir o qədər yaralımızın ağrı-acısı, ölkə ərazisinin beşdən birinin itirilməsi bahasına 1994-cü ilin mayında "Bişkek protokolu" adlı sənədlə başa çatmış I Qarabağ müharibəsi hər nə qədər bizimçün acılı bitsə də hər tariximizə çoxsaylı şanlı səhifələr yazdı. Tez bir zamanda genişlənərək müharibəyə çevrilmiş Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi 6 il ərzində on minlərlə Azərbaycan əsgəri döyüş meydanlarında dünya hər tarixinə altın sətirlərlə yazılan şücaət nümunələri

göstərdi. Etibar İsmayilov adlı qəhrəman övladımızın əlində tutduğu qumbaralarla özünü tanka çırpıb şəhid olmasının xalqımızın döyüş ruhunu necə yüksəltdiyini çoxumuz indi də xatırlayırıq. Paytaxt Bakının və digər şəhərlərimizin ən görməli yerlərində bu qəhrəman şəhidimizin müqəddəs əməlini təbliğ edən plakatlar vurulmuşdu. Azadlıq ruhumuzun qüdrətindən güc alan Allahverdi Bağırov, Ramiz Qənbərov, İsgəndər Aznarov, Albert Aqarunov, İbrahim Məmmədov, Əlif Hacıyev, İncilab İsmayilov, Əliyev Əliyev, Mikayıl Cəbrayilov, İqor Makeev, İlqar İsmayilov və minlərlə digər qəhrəmanlarımızın al qanı ilə suvarılan Azərbaycan torpağı nə yazıq ki, sonunda satqınlıq və xəyanət, namərdlik və tamah ucundan MÜVƏQQƏTİ OLARAQ arxalı düşmənin əlinə keçdi. Lakin Azərbaycan xalqı özünün əzəli və gözəl yurdu olan Qarabağı əsla unutmadı, biz bircə anlığa belə o yerlərin yağdı əlində qalması faktı ilə barışmadıq və daim gələcək MÜQƏDDƏS QİSAS GÜNÜNƏ hazırlaşdıq...

DÜNYANIN GÖZÜ QARŞISINDA KLASSİK BARBARLIĞIN ƏN QƏDDAR TƏZAHÜRLƏRİ İLƏ ÜZLƏSSƏ DƏ AZƏRBAYCAN XALQI VƏ DÖVLƏTİ QƏDDİNİ DÜZƏLTDİ, İQTİSADİYYATINI DİRÇƏLDƏRƏK İNKİŞAF ETDİ VƏ NƏNKİ YERLƏŞDİYİ BÖLGƏNİN VƏ KEÇMİŞ İTTİFAQIN, BƏLKƏ DƏ DÜNYANIN ƏN GÜCLÜ ORDULARINDAN BİRİNİ QURMAĞA MÜVƏFFƏQ OLDU!

30 il sonra

Bu onilliklər ərzində xalqımızın, bizim hər birimizin gördüyümüz-duyduğumuz ədalətsizliklərə çətin ki, dünyanın hansısa digər bölgəsində rast gəlmək mümkün olsun. Dünənə qədər "böyük qardaş" dediyimizin havadar çıxdığı nankor qonşu tərəfindən ərazimizin 20%-nin işğal olunması, bir milyon soydaşımızın öz ev-eşiyindən didərgin düşməsi siyasi sistemin dəyişməsinin gətirdiyi məhrumiyyətləri qatbaqat artırmış oldu. İşinə yarayanda bir neçə dəniz canlısının təhlükədə olmasını böyük bir şouya çevirib hər kəsə humanizm dərsi keçməyə çalışan qərb dünyası bu ağır-acılı illər ərzində tarixin ən qədim və mədəni xalqlarından birinin üzləşdiyi haqsızlıqları inadla görməzdən gəlməkdə davam elədi. Və bu gün, hər anı məğlubiyyətin gətirdiyi utanca bələnmiş uzun on illərin bu başından baxanda Qələbəyə doğru necə məşəqqətli bir yol qət etdiyimizi aydın görmək olur. Əgər bu yolun başında qamışdan, polietilen örtüklərdən və ümumiyyətlə ələ keçən ən müxtəlif parçalardan ərsəyə gəlmiş daldalanacaqlardan ibarət çadır şəhərcikləri, evə çevrilmiş yataqxanalar, mehmanxanalar, sanatoriya binaları varılsa, bu gün müstəqil Azərbaycan dövləti doğma yurdlarını müvəqqəti itirmiş vətəndaşlarını ən müasir yaşayış komplekslərində barındırmaq, onların bütün zəruri ehtiyaclarını ödəmək qüdrətindədir. Çünki bütün "mədəni" dünyanın 'gözü qarşısında davamlı olaraq klassik barbarlığın ən qəddar təzahürləri ilə üzlənə də Azərbaycan xalqı və dövləti qəddini düzəltdi, iqtisadiyyatını dirçəldərək inkişaf etdi və nəinki yerləşdiyi bölgənin və keçmiş İttifaqın, bəlkə də dünyanın ən güclü ordularından birini qurmağa müvəffəq oldu! Məğlubiyyət xəcalətlərində bərkilib möhkəmlənmiş ruhumuz Mübariz İbrahimov şücaəti ilə ilk dəfə dünyanı heyrətə gətirdisə, Cocuq Mərcanlı, Lələtəpə, Tovuz zəfərləri ilə dost-düşmənin bizi yenidən kəşf etməsinə səbəb oldu və Vətən Müharibəsinə, çoxdan gözlənilən Qələbəyə yol açdı. Yəqin elə bunun nəticəsi idi ki, 27 sentyabr 2020-ci il tarixində düşmənin Qarabağda törətdiyi xain basqına qarşı son və qəti əks-hücum əmrini verən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev kimi bütün xalqımız da zəfər qazanacağımıza zərrəcə şübhə etmədi. Az qala bütün ölkə vətəndaşlarının könüllü kimi cəbhəyə yollanmağa hazır olduğu Azərbaycanda yalnız qismən səfərbərlik elan edildi. Zira ötən on illər ərzində dövlətimiz özünün döyüş qabiliyyəti, müasir ordusunu tam şəkildə yarada bilmişdi. Vətən torpağını qarış-qarış,

kənd-kənd, şəhər-şəhər, rayon-rayon azad edən Azərbaycan Ordusu və onun müharibə, diplomatiya və təbliğat cəbhələrində parlaq uğurlara imza atan Ali Baş Komandanı gün ərzində bir neçə dəfə ölkə insanını sevinc gözlərinə boğan qələbə müjdələri verirdi.

Bu qələbələr paradını heyrətqarışıq qısqançılıqla seyr edən türk düşmənləri Ermənistan ərazisindən Gəncə, Tərtər, Bərdə kimi şəhərlərimizin qadağan edilmiş ballistik raketlərlə atəşə tutulmasını, Xızı və Xırdalan səmasında neçə-neçə bu cür raketin zərərsizləşdirilməsini "görmədilər". Bir balinanın, 3-5 suitinin Şimal dənizinin buzları arasında qalmasından vəhşətə gəlib də bütün dünyanı ayağa qaldıran əcaib zehniyyət ermənilərin və onların arxasında gizlənənlərin tuşladıqları ballistik raket partlamaları nəticəsində 94 dinc sakinimizin həyatını itirməsinə, 414 nəfərsə yaralanmasına laqeyd qalaraq susdu. Ancaq nə biz, nə də dostlarımız – qardaş Türkiyə, Pakistan və digərləri susmadılar. Ən ciddi, barışmaz mübarizəni isə Azərbaycanın öz intellekti, fəhmi, cəsarəti ilə bütün dünyanı heyrətdə qoyan Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandanı apardı. Belə ki, çağdaş tariximizə qızıl hərflərlə yazılan Müqəddəs Vətən Müharibəsinin 44 qalibiyyətli günü ərzində o nəinki bir neçə cəbhə üzrə zəfərlə irəliləyən qoşunlarımıza bacarıqla komandanlıq etdi, paralel olaraq dünyanın bir çox populyar telekanallarına, qəzet və jurnallarına otuzadək müsahibə verdi. Dövlət başçımızın

zamanında böyük uzaqgörənliklə qurulmasına və inkişafına nail olmağı bacardığı üçüncü cəbhə isə dünyanın əksər ölkələrində yaşayıb işləyən soydaşlarımızın apardıqları dinc mübarizə idi. Dünyada mislinə az-az rast gəlinən total həmrəyliklə öz rəhbərinin ətrafında sıx birləşən Azərbaycan xalqı hər kəsə əsl ƏDALƏTLİ hibrid müharibənin necə olmalı olduğunu nümayiş etdirdi: dəfələrlə şəhərlərimiz orta mənzilli ballistik raketlərlə vurulsa da Azərbaycan Prezidenti Ermənistan ərazisinə eyni silahlarla cavab zərbəsinin vurulması üçün əmr vermədi; xarici jurnalistlərlə müsahibələrində dəfələrlə qeyri-obyektiv, qeyri-diplomatik suallarla üzləşsə də Dövlət başçımız bunların hər birinin cavabını nəzakətli, tutarlı faktlarla verdi; xaricdəki soydaşlarımız dəfələrlə azğın ermənilərin vəhşi hücumlarına tuş olsalar da bircə erməniyə belə əl qaldırmadılar.

Arazın o tayındakı cənublu qardaş-bacılarımızın Müqəddəs Vətən Müharibəsi günlərində nümayiş etdirdikləri rıqqətli həmrəylik 44 qızıl günün ayrıca bir şanlı səhifəsini təşkil edir. Əslində son 30 ildə ruhən və qəlbən həmişə bizimlə olmuş, daim Qarabağ cəbhələrində vuruşmağa can atmış otaylı soydaşlarımız müharibənin bütün gedışı ərzində hadisələri diqqətlə izlədilər, İran ərazisindən keçib Ermənistan səmtə yönələn uzaqmənzilli yük maşınlarına bacardıqları qədər nəzarət elədilər və lazım gəldikdə yer-yerdən etiraz səslərini yüksəltməkdən çəkinmədilər. Dost ölkənin bu yenilməz ruhlu sakinləri Azərbaycan Ordusu bir-birinin ardınca Füzuli, Cəbrayıl və Zəngilanı azad edib Xudafərin körpülərinə yetişdikdə günlərlə ulu Arazın sahillərindən çəkilmədilər, əlləri yetməsə də ünlərini, dua-sənalarını əskik eləmədilər. Başlıvlu geri çəkilən ermənilər bunu görür və azğınlaşırdılar. Kim bilir, bəlkə erməni artilleriya mərmilərindən ən azı birinin səhvən sərhəd çayının o tərəfinə, qonşu ölkənin ərazisinə düşməsi də əslində "səhv" idi? Mənfur əməli ilə düşmən otaylı soydaşlarımızı qorxutmaq istəmiş ola bilərdimi? Bu ritorik sualımızın doğru cavabını müxənnət ermənilərin olmayan vicdanlarına və gələcək araşdırmalara həvalə etməkdən başqa çarə qalmır.

...1988-in son aralıq günlərindən bəri Arazın cənub sahilləri belə qələbəlik görməmişdi. Əli silahlı Azərbaycan əsgərlərinin işğaldan azad etdikləri məntəqələrə sancdıqları üçrəngli bayraqların cavabı o tayda qaldırılan çoxsaylı əllər olurdu. Yaşından və cinsindən asılı olmayaraq hər bir soydaşımız həmin unudulmaz günlərdə heç olmasa bircə dəfə Arazın sahilinə gələrək o taya nigaranlıqla baxıb əsgərlərimizə əl eləməyi özünün mənəvi borcu sayırdı. Dostlardan eşitdiyimiz iki məqamı diqqətinizə yetirməklə cənub həmrəyliyine dair qeydlərimizi tamamlayaq: Arazboyuna doğru çətinliklə yürüyən ağbircək nənələrdən soruşanda ki, "ay ana, sənə nə məcbur olub ki, durub buralara gəlmisən", deyirmişlər ki, "buradan o torpaqlara baxıb əsgər balalar üçün dua etmək istəyirik". Bütün ailəsi ilə birlikdə öz avtomaşınlarında Araz sahilinə "əl eləməyə" yollanan bir soydaşımızın isə aqibəti çox acı sonuclanıb. Yolda baş verən avtoqəza nəticəsində ailə üzvləri salamat qalsa da onun özü həlak olub.

Bu, Vətən müharibəmizin döyüş meydanlarından kənarında cənnətlik olmuş hələlik bizə məlum ilk şəhididir. Uca Yaradan ondan rəhmətini əsirgəməsin! Yəqin o gözəl insanın ad-soyadını öyrənəcəyimiz gün də uzaqda deyil...

**ƏN CİDDİ, BARIŞMAZ MÜBARİZƏNİ
AZƏRBAYCANIN ÖZ İNTELLEKTİ,
FƏHMİ, CƏSARƏTİ İLƏ BÜTÜN
DÜNYANI HEYRƏTDƏ QOYAN
PREZİDENTİ, MÜZƏFFƏR ALİ BAŞ
KOMANDANI APARDI. BELƏ Kİ, ÇAĞDAŞ
TARİXİMİZƏ QIZIL HƏRFLƏRLƏ
YAZILAN MÜQƏDDƏS VƏTƏN
MÜHARİBƏSİNİN 44 QALİBİYYƏTLİ
GÜNÜ ƏRZİNDƏ O NƏNKİ BİR NEÇƏ
CƏBHƏ ÜZRƏ ZƏFƏRLƏ İRƏLİLƏYƏN
QOŞUNLARIMIZA BACARIQLA
KOMANDANLIQ ETDİ, PARALEL
OLARAQ DÜNYANIN BİR ÇOX POPULYAR
TELEKANALLARINA, QƏZET VƏ
JURNALLARINA OTUZADƏK
MÜSAHİBƏ VERDİ**

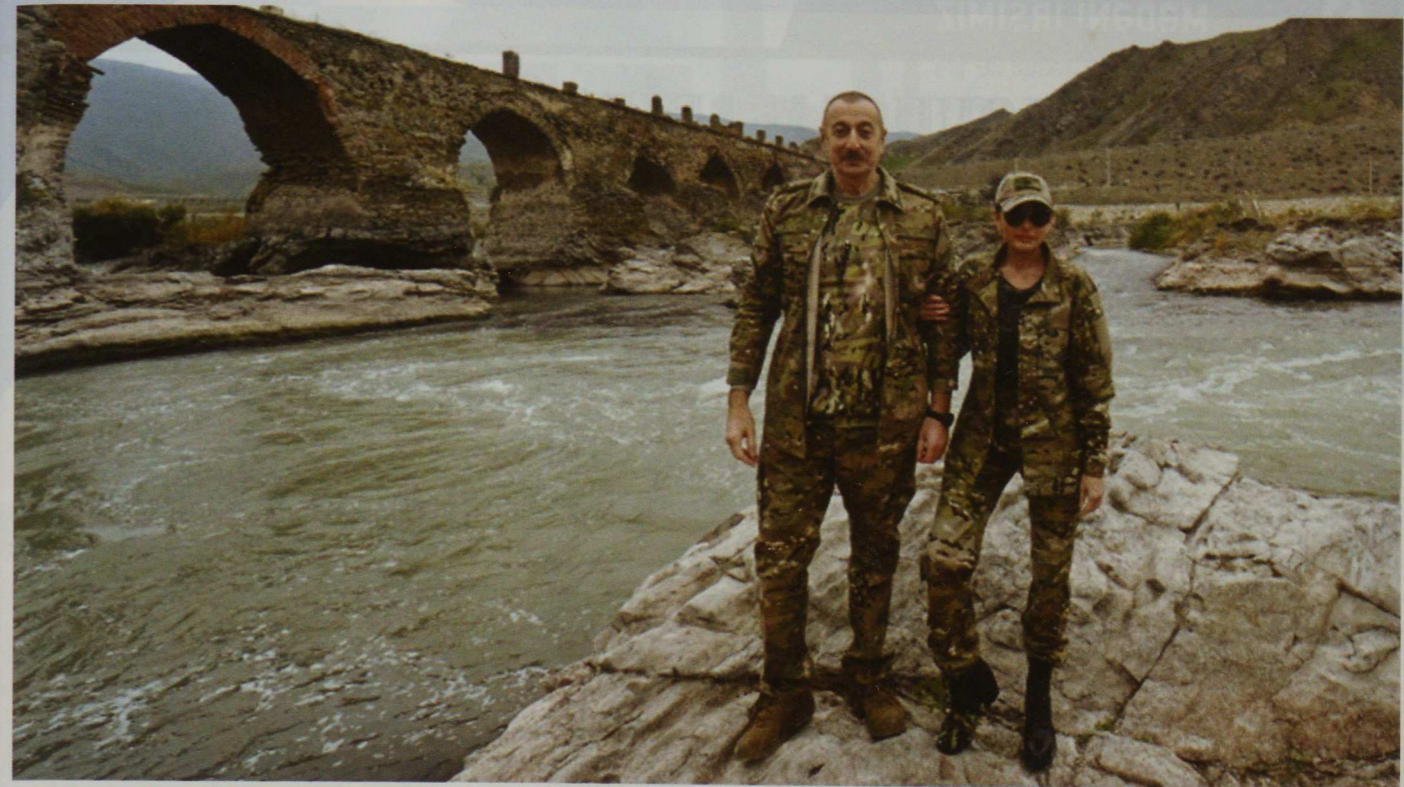
Lakin ən böyük örnəyi döyüş meydanlarında verdi Ali Baş Komandan və onun başçılıq etdiyi yenilməz Milli Ordu: əlində silah olmayan bircə erməniyə qarşı zorakılıq etməyən Azərbaycan əsgəri dəfələrlə bütün dünyaya humanizm dərsi keçdi – yaşlı ermənilərin köçmələrinə yardım edildi, əsir düşmüş əsgərlər müalicə olundu, yaralılara aman verildi...

Heç təsadüfi deyil ki, hələ 44 günlük müharibə bitməmiş dünyanın bütün ordularının qərargahlarında XXI əsrin ən müasir müharibə taktikalarını sərgiləmiş Azərbaycan Ordusunun təcrübəsinin diqqətlə öyrənilməsinə başlandı və bu proses indi də davam edir.

Azərbaycan Prezidentinin daha bir heyratəmiz addımı onun düşməndən yenidən azad edilmiş Füzuli, Cəbrayıl və Ağdam rayonlarına etdiyi cəsarətli səfərlər oldu. Birinci xanım Mehriban Əliyeva ilə birlikdə xalqımız üçün çox əziz olan Xudafərin körpülərini ziyarət edən cənab Ali Baş Komandan İlham Əliyev onu dostluq körpüsü adlandırdı, buradan ölkə insanına, dünyaya və dünya liderlərinə önəmli mesajlar verdi, sülh çağırışları etdi. O, Xudafərin körpüsündə də şanlı Azərbaycan bayrağını qaldırdı. Dövlətimizin başçısının bayrağımızı tarixi Xudafərin körpüsündə qaldırması Azərbaycan xalqı üçün qürur və fəxarətdir. Xalqımızın mənəviyyatında, tarixində dərin iz buraxan Xudafərin həm də milli qürur məsələsi idi.

Son söz əvəzi

Son 200 illik keşməkeşli tariximiz ərzində oxşarına rast gəlinməsi çox müşkül şanlı vətən mücadiləsinin yol açdığı xoşluqlardan biri də on illərdən bəri milli natamamlıq kompleksinin caynaqları arasında inləyən mentalitetimizin qanlı yaralarına məlhəm sarması idi. İlk yaşayış məntəqələrinin düşməndən azad edilməsi ilə dirçəlməyə

**HƏLƏ 44 GÜNLÜK MÜHARİBƏ BİTMƏMİŞ DÜNYANIN BÜTÜN ORDULARININ
QƏRARGAHLARINDA XXI ƏSRİN ƏN MÜASİR MÜHARİBƏ TAKTİKALARINI SƏRGİLƏMİŞ
AZƏRBAYCAN ORDUSUNUN TƏCRÜBƏSİNİN DİQQƏTLƏ ÖYRƏNİLMƏSİNƏ BAŞLANDI VƏ
BU PROSES İNDİ DƏ DAVAM EDİR**

başlayan toplum qürurumuz dünyaya səs salan o 44 qızıl gün ərzində tam şəkildə "şəfa tapdı", qələbə sevinclərinin gur sellərində arındı-paklandı, doğma yurd yerlərimizin qaytarılması ilə pillə-pillə yüksəldi, gücləndi-qüvvətləndi, sal qayataq möhkəm oldu. Ölkə insanı artıq dünənədək duyduğu xəcalət hissindən bilmərrə qurtulduğunu bütün hüceyrələri ilə duyaraq özünə, mənsub olduğu xalqa, öz ordusuna, dövlətinə və dövlət rəhbərinə görə coşqun fəxarət hissi keçirməyə başladı. Bunu həmin o unudulmaz günlərdə də, elə indi də az qala hər bir soydaşımızın gözlərindən oxuya, dilindən eşidə bilərsiniz.

Və bu – həqiqətdir!

Nə qədər paradoksal səslənsə də hər bir müharibə başa çatdıqdan sonra mütləq öz yerini fenomenal inkişafa, qarşısızalmaz tərəqqiyə verir. Çoxsaylı müharibələr silsiləsini özündə ehtiva edən dünya tarixi bu qanunauyğunluğu bir sıra ölkələrin timsalında çoxdan isbat edib. Əməyə, qurub-yaratmağa bağlı istedadlı, SÜLHPƏRVƏR xalqımızın da bu Qələbədən yeni bir inkişafın əsasını qoymaq üçün bəhrələncəyinə, mənfur düşmənin xarabazarlığa çevirdiyi kənd və şəhərlərimizi tez bir zamanda el birliyi ilə lələzar edəcəyinə heç bir şübhə yoxdur...

Qoşunlarımızın durmadan irəlilədiyi günlərdə bir neçə dəfə düşməne sülh çağırışları ilə müraciət etmiş İlham Əliyev hərbi tarixində bərabəri olmayan Şuşa hücumu zəfərlə bitən kimi aman diləyən düşmənin sülh imdadına humanistliklə yanaşdı. Nəticədə

Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan rəhbərlərinin imzaladığı tarixi 10 noyabr Bəyanatı ərsəyə gəldi. Sənədin başlıca müddəalarına əsasən 15 noyabrda Kəlbəcər, 20 noyabrda Ağdam, 1 dekabrda Laçın rayonu işğalçı erməni ordu birləşmələrindən təmizlənməli, Qazax rayonunun illər əvvəl işğal olunmuş 7 kəndi azad edilməli idi. Və bu yerdə bütün dünya bir daha erməni vəhşiliyinə şahid oldu: zamanında qurulu azərbaycanlı evlərinə yerləşmiş, on illərlə bu torpaqları istismar eləmiş gəlmə ermənilər bu yerləri tərkdərkən... tualet unitazlarını belə aparır, evlərə od vurur, meşələri qırır və yandırır, apara bilmədikləri ev heyvanlarını öldürürdülər. Bu əcaibliyi bütün Avropaya göstərməyə cəsarət etmiş qərbli jurnalistlər buna görə Parisin mərkəzində erməni zorakılığı ilə üzlaşdılar.

Yel qayadan nə aparar ki!.. Müxənnət erməni hibrid müharibəsinin tərkib hissəsi olan bu nankorluğu müdrikliliklə seyr edən xalqımız səbrlə gözlədi, hətta vandallara Kəlbəcərdən çıxmaq üçün daha 10 gün əlavə vaxt da verdi. Artıq Kəlbəcərdə, Ağdamda və doğma Laçında müqəddəs Azərbaycan bayrağı dalğalanır, ölkəmizin qalib Ali Baş Komandanı isə qoca tarixdə az-az liderə nəsim olan çoxsaylı təbrik məktublarını almaqda davam edir!.. ♦

Şövkət Səlimov
jurnalist